

**Venerabilis Bedæ Presbyteri Anglo-Saxonis, Doctoris
Ecclesiæ Vere Illuminati Opera Theologica, Moralia,
Historica, Philosophica, Mathematica & Rhetorica,
quotquot hucusque haberi potuerunt omnia**

In Vetus Et Novum Testamentum, Salvberrimis In Moysis Pentatevchvm,
Tobiam & Iobum, Libros Regum, Davidis Pasalmos, Parabolas Salomonis &
Cantica, Prophetas &c. explanationibus & Quæstionibus enodata:
Moralibus doctrinis & expositionibus in quatuor Evangelistarum Evangelia
illustrata: facundissimis ...

Sive Eivsdem Historia Ecclesiastica Anglorum, Vitæ Aliquot Sanctorvm, Et
Martyrologium

Beda <Heiliger>

Coloniæ Agrippinæ, 1688

De situ urbis Hierusalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71990)

DE LOCIS SANCTIS
LIBELLUS, QUEM DE OPUSCULIS
MAIORUM ABBREVIANDO BE-
DA COMPOSUIT.

CAPUT I.

De situ Hierusalem.

Sicut in urbe Hierusalem penè in orbem circumactus, non parvo murorum ambitu surgit, quo etiam montem Syon quondam vicinum intra se recipit, qui à meridie positus pro arce urbi supereminet, & major pars civitatis infra montem jacet, in planicie humilioris collis sita. Post passionem Domini quippe à Tito Imperatore destructa, sed ab Helio Adriano Casare, à quo etiam Helia nunc vocatur, instaurata, multoque amplior effecta est. Unde est, quod cum Dominus extra portas urbis passus sepultusque sit, modò loca passionis & resurrectionis illius, intra ejusdem media cernantur, cujus in magno murorum ambitu octoginta quatuor turres, portæ verò sex videntur. Prima porta David ad Occidentem montis Syon: secunda porta vallis fullonis: tertia porta sancti Stephani: quarta porta Benjamin: quinta portula, id est, parvula porta, ab hac per gradus ad valem Josaphat descenditur: sexta porta Thecutis. Celebriores tamen ex his sunt tres exitus portarum. Unus quidem ab Occasu, alius à Septentrione, tertius ab Oriente. A meridie autem Aquilonali montis supercilium Syon supereminet civitati, & ea pars murorum tum interpositis turribus nullas habere portas comprobatur, id est, à scripta David porta, usque ad eam montis Syon frontem, quæ prærupta rupe Orientalem respicit plagam. Situs quippe ipsius urbis est à supercilio Aquilonali montis Syon incipiens, id est, molli clivo dispositus, usque ad humiliora Aquilonalium Orientaliumque loca murorum, ut pluvia ibi decidens nequaquam stet, sed instar fluviorum per Orientales defluens portas, cunctis secum platearum fordibus raptis, valle Josaphat torrentem Cedron augent.

CAPUT II.

De sepulchro Domini, & de Constantiniana atque Golgothana Ecclesia, & aliis sanctis locis in Hierusalem.

INGRESSIO ergo à Septentrionali parte urbem, primùm de locis sanctis pro conditione platearum divertendum est ad Ecclesiam Constantinianam, quæ Martyrium appellatur. Hanc Constantinus Imperator, eo quod ibi crux Domini ab Helena matre ejus reperta sit, magnifico & regio cultu contulxit. Dehinc ab Occasu Golgothana videtur Ecclesia, in qua etiam rupes apparet illa, quæ quondam ipsam affixam Domini corpori crucem pertulit argenteam, modò pergrandem sustinens crucem, pendente magna desuper area rota cum lampadibus: infra ipsum verò locum Dominicæ crucis, excisa in petra crypta est, in qua super altare pro defunctis honorandis sacrificium solet offerri, postis interim in platea corporibus. Hujus quoque ad Occasum Ecclesia *duas portas*, id est, resurrectionis Dominicæ rotunda Ecclesia, tribus aucta parietibus, duodecim columnis sustentatur, inter parietes singulos latum habens spacium viæ, quæ tria altaria in tribus locis parietis medii continet, hoc est, Australi, Aquilonali & Occidentali. Hac bis quaternas portas, id est, introitus per tres è regione parietes habet, è quibus quatuor ad Vulturium, & quatuor ad Eurum spectant. Hujus in medio monumentum Domini rotundum in petra excisum est, cujus culmen intrinsecus stans, homo manu contingere potest. ab Oriente habens introitum, cui lapis ille maximus ap-

positus est, quod intrinsecus sacramentorum vestigia usque ad præfens ostendunt. Nam extrinsecus usque culminis summam totum marmore teatam est, summum verò culmen auro ornatum, auream magnam gestat crucem. In hujus ergo monumentum Aquilonali parte sepulchrum Domini in eadem petra excisum, longitudinis septem pedum, trium mensura palmorum pavimento altius eminet, introitum habens à latere meridiano: ubi die noctuque duodecim lapides ardent, quatuor intra sepulchrum, octo supra in margine dextro. Lapis qui ad ostium monumenti positus erat, nunc fissus est, cujus pars minor quadratum altare ante ostium, nihilominus ejusdem monumenti stat, major verò in Orientali ejusdem loco quadrangulum, aliud altare sub linteaminibus extat. Color autem ejusdem monumenti & sepulchri, albo & rubicundo permixtus videtur: à dextera autem parte huic Ecclesie coheret beata Domini genitricis Ecclesia quadrangula. In platea, quæ martyrium & Golgotha continuat, exedra est, in qua calix Domini scrimiole reconditus, per operculi foramen tangi solet & osculari. Qui argenteus calix duas hinc & inde habens ansulas, sextarii Gallici mensuram capit: in quo est & illa spongia Dominici potus ministrata. In loco autem illo, quo Abraham altare ad immolandum filium construxit, mensa est lignea non parva, in quam pauperum eleemosynæ solent à populo deferri. Singula quæ dixi, ut manifestius agnosceres, etiam præ oculis depingere curavi.

Lancea militis inserta habetur in cruce lignea in porticu martyrii, cujus hastile in duas intercisum partes, à tota veneratur civitate.

CAPUT III.

De monte Syon, & de Ecclesia super eum fundata, & Bethsaida & Siloa.

HÆC quidem omnia quæ commemoravimus sancta loca, extra montem Syon posita cernuntur, quo se ad Aquilonem deficiens loci tumor porrexit, in inferiori verò parte urbis, ubi templum in vicinia muri ab Oriente locatum, ipsiq; urbi transitum pervio ponte mediante fuerat conjunctum, nunc ii Saraceni quadratam domum sub rectis tabulis, & magnis trabibus super quasdam ruinatarum reliquias vili opere constructas, oratione frequentant, quæ tria millia hominum capere videtur. Paucæ illic cisternæ in usum aquarum cernuntur. In vicinia templi Bethsaida piscina gemino insignis lacu apparet, quorum alter hybernus plerumq; impletur imbribus, alter rubris est discolor aquis. Ab ea fronte montis Syon, quæ prærupta rupe Orientalem plagam spectat, inter muros atque in radicibus collis fons Siloæ prorumpit, qui alternante quidem aquarum accessu in meridiem fluit, id est, non jugibus aquis, sed incertis horis diebusque ebullit, & per terrarum concava & antra saxi durissimi, cum magno sonitu ventre confuse vit. In superiori montis Syon planicie, monachorum cellulæ frequentes Ecclesiam magnam circumdant, illic (ut perhibent) ab Apostolis fundatam, eo quod ibi Spiritum sanctum acceperint, ibiq; S. Maria obierit. In qua etiam locus cenæ Domini venerabilis ostenditur. Sed & columna marmorea in medio stat Ecclesie, cui adhærens Dominus flagellatus est. Hujus ergo Ecclesie talis dicitur esse figura.

Hic monstratur petra, super quam lapidatus est sanctus protomartyr Stephanus, extra civitatem: in medio autem Hierusalem, ubi cruce Domini superposita mortuus revixit, columna celsa stat, quæ æstivo solstitio umbram non facit, unde putant ibi mediam esse terram, & historicè dictum: Deus autem ante secula operatus est salutem in medio terræ. Quæ ductus opinione Victorinus Pictaviensis Antistes Ecclesie, de Golgotha scribens ita inchoat:

Est locus, ex omni medium quem credimus orbe, Golgotha Iudei patrio cognomine dicunt.

CAPUT

Figura
hac & p.
à ura de-
erat in
exempla-
ri manu-
scripta, e-
ius gratia
relictum
est hoc in-
terfuit.

Etiam hic
interfuit
um erat
ill' figura
aptam.

CAPUT IV.

De Acheldemach, & loco ubi suspensus est Iudas.

Portam David egredientibus, fons occurrit in austrum per vallem directus, ad cuius medietatem ab occasu Judas se suspendisse narratur. Nam & ficus magna ibi, ac vetustissima stat, iuxta quod Juvencus ait:

Informem rapuit ficus de vertice morrem.

Porrò Acheldemach ad Australem plagam montis Syon, peregrinos & ignobiles mortuos hodie quoque alios terra tegit, alios inhumatos putrefacit.

CAPUT V.

De sudario capitis Domini, & alio majore lineo à sancta Maria confecto.

Sudarium capitis Domini post resurrectionem ejus, mox Christianissimus quidam Judæus furatus, usque ad obitum divitiis sibi affluentibus habuit. Qui moriturus interrogat filios, qui Domini sudarium, qui cæteras patris velit accipere divitias. Major thesauros rerum, minor elegit sudarium. Et mox illi decrevit opes usque ad paupertatem: fratri autem cum fide crescent & opes, quod usque ad quintam generationem fideles tenuere. Hinc ad impios perveniens, divitias tantum auxit, ut Judæis, & hoc multo tempore, donec post longa litigia, quibus Christiani Judæi se Christi: infideles verò se patrum suorum affirmabant hæredes, Majuvias Saracenorum rex, qui nostra ætate fuit, iudex postulat. Qui accensa grandi pyra, Christum iudicem precatur, qui hoc pro suorum salute super caput habere dignatus est. Missum ergo in ignem sudarium, veloci rapitu effugiens evolat, & in summo aëre distans quasi ludendo volucritans: ad ultimum cunctis utrinque intuentibus, sese leviter in cujusdam de Christiana plebe sinum deponit, quod manè mox totus populus summa veneratione salutabat & oculabatur. Habebat autem longitudinis pedes octo. Aliud quoque aliquanto majus lineum in Ecclesia illa veneratur, quod fertur à sancta Maria contextum, duodecim Apostolorum & ipsius Domini continens imagines, uno latere rubro, & altero viridi.

CAPUT VI.

De locis circa Hierusalem, & Ecclesia in valle Iosaphat, ubi sepulta fuit sancta Maria.

Circa Hierosolymam, aspera & montuosa cernuntur loca, hinc quoque Septentrionem versus usque ad Arimathiam terra petrosa & aspera per intervalla monstratur: valles quoque spinosa usque ad Thanicam regionem patentes: ad Casarea verò Palestinæ ab Helia, quamvis aliqua reperiantur angusta & brevia aspera loca, præcipua tamen planicies camporum interpositis olivetis. Distant autem septuaginta quinque millibus passuum, longitudo terræ verò repromissionis à Dan usque Bersabee, tenditur spacio centum sexaginta milium, ab Joppe usque Bethleem quadraginta sex millibus. Juxta murum templi vel Hierusalem Gehennon occurrit, quæ est vallis Iosaphat, à Septentrionali plaga in Austrum porrecta, per quam torrens Cedron, si quando pluviarum aquas recipit, decurrit. Hæc vallis & parva campi planicies, irrigua & nemorosa, plenaque deliciis, locum in se quondam Baali sacrum habuit. In hac turris Regis Iosaphat, sepulchrum ejus continens: cuius ad dextram de rupe montis Olivæ, excisa & separata domus, duo cavata habet sepulchra, hoc est, Symeonis sentis, & Joseph sanctæ Mariæ sponsi: in eadem valle sanctæ Mariæ rotunda est Ecclesia, lapideo tabulatu discretæ, cuius in superioribus quatuor altaria, in inferioribus unum habetur in Orientali plaga, & ad ejus dextram monumentum vacuum, in quo sancta Maria aliquandiu pausasse dicitur: sed à quo, vel quando sit ablata,

Bedæ Tom. 3.

nescitur. Hanc intrantes vident ad dexteram insertam parieti petram, in qua Dominus nocte, qua tradebatur, oravit, vestigis genuum quasi ceræ molli impressis.

CAPUT VII.

De monte Olivæ, & Ecclesia ibi fundata, ubi Dominus ad caelos ascendit.

Mons Olivarum mille ab Hierusalem discretus passibus, altitudine monti Syon par est: sed latitudine & longitudine præstat, exceptis vitibus, & olivæ raræ ferax est arboris, frumenti quoque & hordei fertilis. Neque enim raucosa, sed herbosa & florida soli illius est qualitas. In cuius summo vertice, ubi Dominus ad caelos ascendit, ecclesia rotunda grandis, ternas per circuitum cameratas habet porticus desuper tectas. Interior namque domus propter Dominici corporis meatum camerari & regi non potuit, altare ad Orientem habens angusto culmine prorectum: in cuius medio ultima Domini vestigia celo desuper patente, ubi ascendit, videntur. Quæ cum quotidie à credentibus terra tollatur, nihilominus manent, eandemque adhuc speciem sui velut impressis signata vestigijs servant. Hæc circa area rota jacet usque ad verticem vel cervicem alta, ab occasu habens introitum, pendente desuper in trochleis magna lampade, totaque die ac nocte lucente. In Occidentali ejusdem Ecclesiæ parte, fenestræ octo, totidemque è regione lampades in funibus pendentes, usque Hierosolymam lucent, quarum lux corda intuentium cum quadam alacritate & compunctione pavescere dicitur. In die ascensionis Domini, per annos singulos missa peracta, validi flaminis procella desursum venire consuevit, & omnes qui in Ecclesia fuerint, terræ prosternere. Tota ibi illa nocte lucernæ ardent, ut non illustrari tantum, sed & ardere mons & supposita loca videantur. Et hujus quoque basilicæ figuram præ oculis depingere placuit.

Monumentum Lazari Ecclesia ibidem extructa demonstrat, & monasterium grande in campo quodam Bethaniæ, magna Olivarum sylva circumdatum. Est autem Bethania quindecim stadiis ab Hierusalem. Tertia quoque ejusdem montis ad Australem Bethaniæ partem Ecclesia est, ubi Dominus ante passionem discipulis de die iudicii loquitur.

CAPUT VIII.

De situ Bethleem, & de Ecclesia, ubi natus fuit Dominus, & de sepulchro David & Hieronymi, & atrium pastorum.

Bethleem sex millibus in austrum ab Hierosolyma discretæ, in dorso sita est angusto ex omni parte vallibus circumdato, ab Occidente in Orientem mille passibus longa, humili sine turribus muro per extrema plani verticis instructo, in cuius Orientali angulo, quasi quoddam naturale semiantrum est, cuius exterior nativitatis Domini, cae fuisse dicitur locus, interior Domini præsepe nominatur. Hæc spelunca tota interiori specioso marmore tecta, supra ipsum loci, ubi Dominus natus specialiter traditur, sanctæ Mariæ grandem gestat Ecclesiam. Petra juxta murum cavata, primum Dominici corporis lavacrum de muro missum suscipiens, hætenus servat: qua si qua forte occasione vel industria fuerit exhausta, nihilominus continuo, dum respicit, sicut antè fuerat plena, redundat. Ad Aquilonem Bethleem in valle contigua, sepulchrum David in medio Ecclesiæ humili lapide tegitur, lampade superposita: ad Austrum verò in valle contigua in Ecclesia, sepulchrum Hieronymi. Porrò ad Orientem in turri Ader, id est, gregis mille passibus à civitate segregata est Ecclesia, trium pastorum divinæ nativitatis conscriptorum monumenta continens. Hæc relatione Archulphi Episcopi

Eriam hic
pictura
deerat.

securus dixerim. Ceterum Erras aperte scribit, in Hierusaalem David esse sepultum, via regia, quæ ab Helia Cedron ducit, ab Oriente Berthelem, ab Occidente sepulchrum Rachel, habens titulo nominis ejus usque hodie signatum.

CAPUT IX.

De situ Chebron, & monumentis patrum, & Adam.

Chebron in campi latitudine sita est, & ab Helia viginti duobus millibus separata, uno ad Orientem stadio speluncam duplicem in valle habet, ubi sepulchra Patriarcharum quadrato muro circundantur, capitibus versus ad Aquilonem: & hæc singula singulis testâ lapidibus instar basilicæ dolatis, trium Patriarcharum candidis. Adam obscurioris & vilioris operis, qui haud longo ab illis ad Borealem extremamque monti illius partem pausat. Trium quoque seminarum viliores & minores memoria cernuntur. Mambre collis mille passibus à monumentis his ad Boream, herbosus valde & floridus, campestem habet in vertice planiciem, in cuius Aquilonali parte, quercus Abrahæ, duorum hominum altitudinis truncus, Ecclesia circumdata est. Egreidentibus verò Chebron ad Aquilonem in sinistra parte viæ occurrit mons pinosus, parvus, tribus millibus passuum à Chebron, unde Hierosolymam pinea lignea feruntur in camelis: nam in omni Judæa curtus vel plaustra raro fiunt.

CAPUT X.

De Hiericho, & locu ejusdem sancti.

Hiericho ab Helia Orientem versus, novemdecim mille passibus abest, qua tercio ad solum destructa, sola domus Raab ob signum fidei remanet: ejus enim adhuc parietes sine culmine durant. Locus urbis fegetes & vineas recipit. Inter hanc & Jordanem quinque vel sex ab ea millibus separatum, grandia sunt palmeta campulis interpositis & inhabitatoribus Chananæis. Duodecim lapides, quos Josue de Jordane tolli præceperat, in Ecclesia Galgathis facta altrinsecus juxta parietes ejusdem jacent, vix singuli nunc duobus viris elevabiles, quorum unus nescio quo casu fractus, sed ferro mediante reconstitutus est. Est juxta Hiericho fons uber ad potum, pinguis ad irrigandum, qui quondam sterilis ad generandum, parum salubris ad potandum per Helizæum Prophetam, dum vas salis in eum mitteret, sanatus est. Denique campus circumjacet septuaginta stadiorum in longitudinem, & viginti in latitudinem patens, in quo mirabilis hortorum gratia, varia palmarum genera, præstantissimi apium fetus. Illic opobalsamum gignitur, quod ideo cum adjectione significamus, quia agricolæ cortice tenues virgulas acutis lapidibus incidunt, in quibus balsama generantur, ut per illas cavernas paulatim distillans humor se colligat lachrymis pulchrè roaurantibus. Caverna autem Græco nomine *ἐν* dicitur. Illic cyprum, illic myrobalanum nasci ferunt. Aqua ut cætera fontium, illic tamen præstantius: ætate frigida, hyeme tepens: aer mollior, ut summa hyeme lineis utantur indumentis. Urbs ipsa condita in campo, cui supereminet & nudus gignentium; ægrum enim & jejunum solum, & ideo desertum ab incolis. Hic à Scitopolis urbis terra, usque ad regionem Sodomitanam & Asphaltios locus diffusus habetur. Adversus hunc mons supra Jordanem, ab urbe Juliade usque ad Zoaros Arabiæ Petræ conterminos extensus, ubi etiam mons est, ferreus nuncupatus. Inter hos duos montes campus jacet, quem veteres magnum appellavere, Hebraicè autem Aulon. Cujus longitudo ducentorum triginta stadiorum, latitudo centum viginti: exordium à vico Gennabara, finis usque ad Asphaltum lacum. Jordanis eum medium interfecat, viridantibus ripis fluminis alluvione, siquidem super ripas ejusdem, fructus arborum uberior est, aliàs longe exilior; arida sunt enim omnia præter oram fluminis.

CAPUT XI.

De Jordane, & mari Galilæe sive Tiberiador.

Ipsius Jordanis exordium vulgò putatur in provincia Phœnice, ad radices montis Libani, ubi Panium, id est, Cæsarea Philippi sita est. Unde & idem Panium, hoc est, spelæum, per quod sese attollit Jordanis, à Rege Agrippa decore admirabili extructum, venustatumque accepimus. Est autem in Craconitide terra fons, rotæ qualitatem exprimens, unde & Phialæ nomen accepit, quindecim à Cæsarea millibus passuum discretus, ita jugiter plenus aquarum, ut neque superfluant, neque unquam minuantur. In hunc Philippus tetrarches ejusdem regionis paleas misit, quas in Panio fluvius ebullivit. Unde liquet in Phiala principium esse Jordanis, sed post subterraneos meatus in Panio cœpisse fluentem, qui mox lacum ingressus, paludes ejus interfecat: inde quoque cursus suos dirigens, quindecim millia passuum sine ulla interfusione progreditur, usque ad urbem, cui Julius nomen est: postea lacum Genesar medio transit fluente. Unde plurima circumvagatus Asphaltium, hoc est, mortuum mare ingressus, laudabiles prodiit aquas. Est enim coloris albi, sicut lac, & ob hoc in mari mortuo longo tramite discernitur. Est autem Genesar, id est, mare Galilææ magnis sylvis circumdatum, in longitudine habens centum quadraginta stadia aquarum dulcis, & ad potandum habilis. Siquidem nec palustris uliginis crassum aliquid aut turbidum recipit, quia arenoso undique litore circumvenitur: sed & amenis circumdatur oppidis, ab Oriente Juliade & Hippo, ab Occidente Tiberiade aquis calidis salubri: genera quoque piscium gustu, & in specie quàm in alio lacu præstantiora.

CAPUT XII.

De mari mortuo, & natura ejus, sive adjacenti terra.

Mare mortuum longitudine stadiorum quingentorum octoginta usque ad Zoaros Arabiæ, latitudine centum quinquaginta usque ad vicina Sodomorum protenditur. Nam & de puteis quondam salis, post Sodomæ & Gomorræ, & civitatum finitimarum combustione in undâle certissimum est. Apparet verò procul de specula montis Olivæi cemenibus, quod fluctuum collisione commotum, salissimum ejicit sal, & hoc sole siccatum accipitur, multis ubiq; nationibus profuturum. Aliter verò in quodam Siculo monte sal fieri dicitur, ubi lapides de terra evulsi, verum salissimum sal, & cunctis usibus aptissimum præbeant, quod esse sal terræ dicitur. Mortuum autem mare appellatur, quod nihil recipiat generum viventium, neque pisces, neque aëreas aves, tauri camelique fluitent. Denique si Jordanis imbribus pisces illuc influens rapuerit, statim moriuntur, & pinguis aquis supernatant. Lucernam accensam ferunt supernatare sine ulla conversione, extincto demergi lumine: quin & vas diversum arte qualibet difficile hæere in profundo, omniaque vivientia, diversa licet & vehementer illi, statim resiliunt. Denique Vespasianum præcepisse, nandi ignaros revinctis manibus in profundum dejici, eosque omnes illic supernatasse. Aqua sterilis & amara, cæterisque aquis obsecutior, & quasi adultæ præferens similitudinem. Vagari super aquas bituminis glebas certum est atro liquore, quas scaphis appropinquantes colligunt. Hæere sibi bitumen fertur, & nequaquam ferro præcidi, sanguine tantum mulierum menstruo vel urina cedere: utile est autem ad compagem navium, vel corporibus hominum medendis. Servat adhuc regio speciem pœnæ: nascuntur enim ibi poma pulcherrima, quæ & edendi cupiditatem spectantibus generant, si carpas, fatiscunt ac resolvuntur in cinerem, fumumque excitant, quasi adhuc ardeant. Sanè in diebus æstatis immodicus per spacia campi æstuat vapor, unde & coalescente vitio nimix siccitatis atque corruptus aer miserandas incolis excitat ægritudines.

CAPUT XIII.

De loco, in quo baptizatus est Dominus.

IN loco, in quo Dominus baptizatus est, crux lignea stat usque ad collum alta, quæ aliquoties aqua transcendente absconditur: à quo loco ripa ulterior, id est, Orientalis in actu fundæ est, ceterior verò ripa in supercilio monticuli grande monasterium gestat B. Joannis Baptiste Ecclesia clarum: de quo per pontem arcibus suffultum solent descendere ad illam crucem, & orare. In extrema fluminis parte, quadrata Ecclesia, quatuor lapideis cancri superposita est, cochili creta desuper tecta, ubi Domini vestimenta cum baptizaretur, servata esse dicuntur. Hanc non homines intrare, sed undique cingere ac penetrare solent, ab eo loco, quo de faucibus maris Galilææ Jordanis exit, usque ubi mare mortuum intrat, octo dierum iter.

CAPUT XIV.

De locustis & melle sylvestri. & fonte sancti Iohannis Baptiste.

Minimum genus locustarum fuisse, quo Joannes Baptista pascus est, usque hodie apparet, quæ corpusculis in modum digiti manus exilibus & brevibus, in herbis facile rapæ coactæque in oleo, pauperem præbent victum. In eodem deserto sunt arbores, folia lata & rotunda lætæ coloris & melliti saporis habentes, quæ natura fragilia, manibus confricantur & eduntur. Hoc esse mel sylvestre dicitur. Ibidem & fons S. Joannis Baptiste ostenditur lucida aqua, lapideo protectus tecto calce polito.

CAPUT XV.

De fonte Jacob juxta Sichem.

Prope civitatem Sichem, quæ nunc Neapolis dicitur, Ecclesia quadrifida est, hoc est, in crucis modum facta. In cujus medio fons Jacob quadraginta cubitos altus, à latere ipso usque ad summum digitorum exentus, de quo Dominus aquas à Samaritana muliere petere dignatus est.

CAPUT XVI.

De Tiberiade & Capharnaum, & Nazareth, & locis ibidem sanctis.

Locus ille in quo Dominus panes benedixit & pisces citra mare Galilææ, ad Aquilonem civitatis Tiberiadis, campus herbosus & planus, nunquam ex illo tempore aratur, nulla suscipiens ædificia, fontem tantum, ex quo tunc illi biberunt, ostendens. Qui ergo ab Helia Capharnaum pergunt, per Tiberiadem iter habent, deinde secus mare Galilææ, & locum benedictionis panum, à quo non longè Capharnaum in finibus Zabulon & Nephthim, quæ murum non habet, angusto inter montem & stagnum situ, super maritimam oram Orientem versus longo tramite protenditur, montem ab Aquilone, lacum ab Austro habens. Nazareth muros non habet, sed magna ædificia, duasque grandes Ecclesias. Una est in medio civitatis supra duos fundata cancos, ubi quondam fuerat domus, in qua Dominus nutritus est infans. Hæc autem Ecclesia duobus (ut dictum est) tumulis, & interpositis arcibus suffulta, habet inferius inter eosdem tumulos fontem lucidissimum, unde cives omnes aquas in vasculis per trochleas in Ecclesiam extrahunt: altera verò est Ecclesia, ubi domus erat, in qua Angelus ad B. Mariam venit.

CAPUT XVII.

De monte Thabor, & tribus Ecclesiis super eum.

Mons Thabor in medio Galilææ campo, in tribus millibus manans ad Boream à Chenefareth distat, ex omni parte rotundus, herbosus valde & floridus, alti-

tudine triginta stadorum, Vertex ipse campestris & multum anticus viginti & trium stadio dilatatur, ubi grande monasterium, grandi quoque sylva circumdatur, tres Ecclesias habens, juxta quod Petrus ait, Faciamus hic tria tabernacula, locus muro cinctus, grandia gestans ædificia.

CAPUT XVIII.

De situ Damasci.

Damascus in campo sita, lato & amplo murorum ambitu, & crebris munita turribus, quam magna quatuor flumina interflount: ubi dum Christiani sancti Joannis Baptiste Ecclesiam frequentant, Saracenorum Rex cum sua gente aliam insituit atque sacravit. Plurima extra muros in gyro Oliveta. A Tabor usque Damascum, septem dierum iter.

CAPUT XIX.

De situ Alexandria, & Nilo & Ecclesia, in qua requiescit Marcus Evangelista.

Alexandria ab occasu in ortum solis longa, ab Austro ostiis Nili cingitur, ab Aquilone lacu Mareotico: cujus portus cæteris difficilior, quasi ad formam humani corporis in capite ipso & statione capaciore, in fluctibus verò angustior, quia meatus maris ac navium suscipit, quibus quædam spirandi subsidia portui subministrantur. Ubi quis angustias atque ora portus evaserit, tanquam reliqua corporis forma, ita diffusio maris longe lateque extenditur. In ejusdem dextera portus parvus habetur, in quo Pharus, id est, turris est maxima, nocturno tempore flammarum facibus ardens, ne decepti tenebris nautæ in scopulos impingant, & vestibuli limitem comprehendere nequeant, qui & ipse semper inquietus est, fluctibus hinc inde collidentibus: portus verò placidas semper, amplitudinem habens triginta stadorum: à parte Ægypti urbem intrantibus ad dexteram occurrit Ecclesia, in qua beatus Evangelista Marcus requiescit. Cujus corpus in Orientali parte ejusdem Ecclesie ante altare humatum est, memoria superposita, de quadrato marmore facta. Circa Nilum Ægyptii aggeres crebros propter irruptionem aquarum facere solent, qui si fortè custodum incuria rupti fuerint non irgant, sed opprimunt terras subjacentes: & qui plana Ægypti incolunt super rivos aquarum, ibi domos faciunt transversis trabibus superponentes.

CAPUT XX.

De Constantinopoli, & basilica in ea, quæ crucem Domini continet.

Constantinopoli undique præter Aquilonem maricincta, quod à mari magno, sexaginta millibus passuum usque ad murum civitatis, & à muro civitatis usque ad ostia Danubii quadraginta millibus passuum extenditur, ambitu murorum juxta situm maris anguloso duodecim millia passuum circumplectitur. Hanc primò Constantinus in Cilicia juxta mare, quod Asiam Europamque discriminat, ædificare disposuit, sed quadam nocte ferramenta omnia ablata, missis qui requirerent, in parte Europæ inventa sunt: ibi enim fieri Dei voluntas intellecta est in hac urbe basilica miri operis, quæ sanctæ Sophiæ cognominatur, rotundo schemate, & à fundamentis constructa & concamerata tribus cincta parietibus, & magnis sustentata columnis arcibusque sublimata est: cujus interior domus in Aquilonali sui parte grande & valde pulchrum armarium habet, in quo capsula lignea ligneoque operculo tecta crucis Dominicæ tres particulas continet, longum videlicet lignum in duas partes incisum, transversum ejusdem sanctæ crucis lignum. Hæc tribus tantum per annum diebus, hoc est, cœna Domini, in parasceve, & in sabbato sancto, populis adoranda profertur: quarum prima capsula illa super altare aureum, duos cubitos altitudinis, & unum lati-

tudinis habens, cum cruce sancta patefacta componitur: accedensque primus Imperator, deinde cunctis per ordinem laicorum gradus sanctam crucem adorat & osculatur: sequenti die Imperatrix, & omnes matronæ vel virgines idem faciunt: tertia nihilominus die Episcopi & cuncti clericorum gradus idem faciunt, & sic capsula reclusa ad supradictum armarium reportatur. Quandiu autem super altare manet aperta, totam Ecclesiam mirus odor perfundit. De nodis enim ligni sancti liquor odorifer oleo similis profluit, cuius si etiam modica particula contingat, omnem ægritudinem sanat.

VERSUS EIUSDEM.

*Descripti breviter finesq; situsq; locorum,
Pagina sacra magis, que memoranda refert,
Beda sequens veterum monumenta, simulq; novorum
Charta magistrorum que sonat inficiens.
Da Iesu patriam semper tendamus ad illam,
Quam beat æternum visio summa tui.*

PERORATIO.

HÆC de locis sanctis prout potui fidem historicam secutus postui, & maxime Arculphi dictatus Galliarum Episcopi, quos eruditissimus in scripturis presbyter Adomnanus lacinioso sermone describens, tribus libellis comprehendit. Siquidem memoratus Antistes, desiderio locorum sanctorum patriam deserens, terram reptomissionis adiit, aliquot mensibus Hierosolymis demoratus, veterano monacho nomine Petro duce pariter atque interprete usus, cuncta in circuitu quæ desideraverat, vivida intentione lustravit: necnon Alexandriam, Damascum, Constantinopolim, Siciliamque percurrit. Sed cum patriam revisere veller, navis qua vehebatur post multos anfractus vento contrario, in nostram, id est, Britannorum insulam portata est: tandemq; ipso post nonnulla pericula ad præfatum virum venerabilem Adomnanum veniens, iter pariter suum, & ea quæ viderat explicando, pulcherrimè illum historiæ docuit esse scriptorem. Ex qua nos aliqua decerpentes veterumq; libris comparantes, tibi legenda transmittimus, obsecrantes per omnia, ut præsentis seculi laborem, non otio lascivi temporis, sed lectionis orationisque studio, tibi temperate satagas.

FINIS LOCORVM SANCTORVM.

BEDÆ INTERPRETATIONES NOMINUM HEBRAICORUM.

Ac, apprehendens, vel apprehensio.
Aad, testificans, vel testimonium.
Aadhar, deprecatio, vel deprecationi.
Aalma, virgo abscondens, vel abscondita, vel absconso virginitatis.
Aata, montana, vel mons fortitudinis.
Aaron, mons fortis, vel mons fortitudinis, sive montanus, aut mons eorum.
Aaronix, montes robusti, vel montium fortitudines: sive montani, aut montes eorum.
Aars, sol, vel lumen: sive illuminans, aut illuminatio.
Aathar, de patre tuo, vel tempore tuo, sive tu ante, aut temporalis tuus.
Aaz, apprehendens, vel fortitudo: seu fortis: aut apprehensio.
Aazia, patruus, vel patruelis: seu apprehendens Dominum, aut fortitudo Domini.
Abba, pater, vel paternitas. Syrum est, non Hebræum.
Abacuc, luctator fortis, vel rigidus: sive complexans eos, aut susceptio eorum, sive sustentatio eorum.

Abbadia, servus Domini, vel serviens Domino.
Abbag, pater solennis, vel patris solennitas: seu pater loquens, aut patris locutio.
Abbaja, pater Dominus, vel pater abundans: sive pater meus iste, aut patris mei abundantia.
Abbaim, pater ejus, vel paternitas eorum.
Abbana, pater gratus, vel lapides colligans.
Abani, patris requies, vel pater commotus: seu pater gratus mihi, vel pater gratificans me.
Abamia, pater gratus Domino, vel pater gratificans Deum.
Abaria, transiens Dominus, vel in transitu Domini: sive pater suscitans Dominum, aut pater vigilans à Domino.
Abarin, pertransiens, aut pertransitio: seu montes in transitu, vel montes transeuntium.
Abaron, pater suscitans dolorem, vel pater vigilans murmurati: sive pater suscitans iniquitatem, aut pater vigilans inutilitati.
Abasbai, parcens, vel pepercit: seu parcens mihi, aut parsimonia mea.
Abatha, pater tangens ridentem, vel patris tactus ridentis.
Abda, serviens, vel servitium: sive servus ejus, aut serviens ei.
Abdaj, servus meus, vel serviens mihi: sive serviens ejus, vel servitus mea, vel servitium ejus mihi.
Abdehel, servus Dei, vel serviens Deo.
Abdemelech, servus Regis, vel serviens regno: sive servus regius, aut servus regnator.
Abdenago, servus tacens, vel serviens taceo, vel Domini auxilium, aut Dominus auxiliator.
Abdi, servus meus, vel serviens mihi.
Abdias, servus Domini, vel serviens Domino: sive Domini testis, aut Domino electus.
Abdiel, servus Dei, vel serviens Deo.
Abda, servus ejus, vel serviens ei.
Abdaj, servus meus, vel serviens mihi: sive servitus ejus, vel mea, vel servitium ejus mihi.
Abdoni, serviens eis, vel servus eorum.
Abdon, servus moriens, vel servus iniquus.
Abdon, ancilla dolens, vel serviens murmurando.
Abed, servus populi, vel serviens populo.
Abedia, serviens Domino, vel servitium Domini.
Abel, committens, vel commissio.
Abel, luctus, vel pavor: seu vanitas, aut miserabilis.
Abdela, committens ei, vel commissio ejus: sive lugens eum, aut miserabilis ei.
Abelga, vapor vallium, vel luctus devorans.
Abelmain, vanitas habitaculi, vel luctus inhabitantium.
Abelmeola, vapor vallis saltæ, vel luctus parturientium: seu vanitas domicilii, vel miserabilitas inhabitacionis.
Abelmeula, idem est.
Abelsarim, vapor spinosus, vel luctus germinans: seu miserabilis positio, aut vanitas resurrectionis.
Abemboen, lapis pollicis eorum, vel lapis in medio eorum.
Abenezar, lapis adjutorii, vel lapis auxiliator eorum.
Abenner, lapis lucidus, vel pater lucerna.
Aber, commilit, vel certamen iniit: seu particeps, aut participatio.
Abel, vulnus, vel livor: sive lividus, aut vulneratus.
Abellalon, pax patris, vel pater pacis: sive patris luctus, aut patris amaricatio.
Abellan, pater abundans, vel patris egressio.
Abethan, patris repulso, vel via explorationis.
Abgata, pater tangens ridentem, vel patris tactus ridentis.
Abethschim, luctus lictorum, vel vanitas germinis.
Abia, pater Dominus, vel patris Dominum: sive Domini paternitas, aut ubi pater fuit.
Abiahel, pater Dominus Deus, vel paternitas Domini Dei.

Abiail,